

PRED DEŽELNIMI VOLITVAMI

ZAUPAJMO SVOJ GLAS LISTI „SLOVENSKE SKUPNOSTI“

Važnost bližnjih volitev v deželni svet - Slovenci v naši deželi moramo izkoristiti priložnost, ki se nam nudi

Se dobrih deset dni nas loči od prvih volitev za svet avtonomne dežele Furlanije-Juljske krajine. Volivna kampanja je v polnem teku in govorniki raznih strank po trgovih in ulicah pozivajo volivce, naj oddajo svoj glas za to ali drugo listo, za te ali one kandidate. K volivnim žaram so seveda poklicani tudi slovenski volivci, ki prebivajo na ozemlju nove dežele, in ki prepričani smo, da se bodo tudi tokrat polnoštevilno poslužili ene svojih temeljnih državljskih pravic ter hkrati izpolnili tudi svojo državljsko dolžnost.

Ni treba posebej poudarjati važnosti in pomembnosti bližnjih volitev, saj je vsakomur znano, kako bo prav prvi deželni svet poklican, da ob upoštevanju norm posebnega statuta postavi temelje za vse bodoče zakonodajno, upravno in izvršno delovanje dežele. Vse to pa bo v odločilni meri odvisno od porazdelitve političnih sil v deželni svet, se pravi od njegove sestave, ki bo takšna, kakršno bo določil izid volitev dne 10. in 11. maja.

Kot italijanske tako tudi slovenske volivce zanima, kako bo deželni svet obravnaval in reševal splošne probleme, ki spadajo v njegovo pristojnost, poleg tega pa naše volivce še posebej zanima, kako se bo v okviru deželne ureditve reševalo manjšinsko vprašanje, ki je bilo eden izmed glavnih vzrokov, zaradi katerih je bila Furlaniji-Juljski krajini priznana posebna avtonomija.

IDEJNE ZMESNJAVE GLEDE NASE MANJSINE

V širokih italijanskih političnih krogih prevladuje težnja, da se manjšinskemu vprašanju ne daje prevelika, da ne rečemo celo nikaka važnost. Tako se je Kršč. demokracija v svojem volivnem programu le splošno dotaknila tega problema, njeni predstavniki pa sedaj kratkomalo izjavljajo, da reševanje teh problemov ne spada v pristojnost dežele. Kar smo napisali za KD, velja več ali manj tudi za ostali dve vladni stranki: socialdemokrate in republikance. Četrta vladna stranka — socialisti — sicer posvečajo manjšini nekoliko več pozornosti, vendar tudi v njenem programu pogrešamo jasnosti in konkretnosti ter imamo vtis, da vlada tudi v tej politični organizaciji še vedno mnogo idejne zmešnjave ter nerazumevanja za manjšinske probleme in predvsem mnogo opreznosti ter bojazni, da bi jasno in pravično stališče do naše narodne manjšine utegnili stran-

ki kakorkoli škodovati, če ne celo spraviti v dvom njen patriotizem. Te ugotovitve prav nič ne spreminja dejstvo, da je ta stranka postavila v treh volivnih okrožjih (tržaškem, goriškem in videmskem) nekaj kandidatov slovenske narodnosti, ker je bil to prvi pogoj, da se lahko v sedanjem volivnem boju poteguje tudi za glasove Slovencev.

Na tem mestu sploh ne upoštevamo desničarskih strank, saj je znano, kako so te politične skupine tako rekoč institucionalno protislovensko usmerjene in si prav s poudarjanjem »slovenske nevarnosti« skušajo kovati svoj politični kapital ter prav s širjenjem takšnih gesel lovijo glasove med italijanskimi nacionalističnimi krogi.

Vprašanje zase predstavlja Italijanska komunistična stranka. Nepristransko moramo priznati, da imajo od vseh italijanskih političnih grupacij edino komunisti natančno izdelan program glede naše narodne manjšine. V tem oziru italijanski komunisti zdaleč prednjačijo zlasti pred svojimi največjimi konkurenti — demokristjani. Posledica tega je med drugim ta, da imajo zlasti na Tržaškem precej pristašev tudi med Slovenci. Samoposebi pa se razume, da tudi takšno stališče spada v splošno strategijo partije za dosego oblasti.

PRVIČ BOMO ZDRUŽENI V ISTI UPRAVNI ENOTI

Ustanovitev dežele bo pripomogla, da bodo zamejski Slovenci prvič združeni v eni sami upravno-teritorialni enoti, kar bi jim moralo olajšati boj za dosego in zaščito njih pravic ter koristi. Naravno bi torej

Gre nam predvsem za to, da se naša manjšina ohrani

Zaradi tega menimo, da že osnovni interesi našega ljudstva v Italiji zahtevajo, da slovenski volivci na Tržaškem in Goriškem s svojim glasom pri bližnjih deželnih volitvah podpro tiste politične skupine in posameznike, ki si prizadevajo, da bi med zamejskimi Slovenci prišlo do čim širšega sode'ovanja ter zlasti do skupnih ter enotnih nastopov pri vsakokratnih volitvah. Zamisel in ideja takšne politične akcije že prodira med široke plasti našega ljudstva in smo prepričani, da bo prej ali slej zajela celotno našo narodno skupnost.

Dne 10. in 11. maja slovenski volivci na Tržaškem in Goriškem naj ne drobijo svo-

bilo, da bi zamejski Slovenci izkoristili priložnost deželnih volitev in poslali v deželni svet tolikšno število svojih predstavnikov, kolikor ustreza njihovi številni moči. Naravno bi tudi bilo, da bi zamejski Slovenci nastopili pri teh volitvah z eno samo, enotno listo, kajti v tem primeru b' predstavljali močno politično silo, ki bi jo morale vse italijanske politične sile upoštevati in z njo računati.

S tem političnim konceptom se pa žal ne strinjajo vsi Slovenci, ker dajejo nekateri prednost ideološkim ali razrednim interesom, kot da bi bil od nekaj desetstisočev slovenskih glasov odvisen nadaljnji družbeni razvoj v Italiji ali kot da bi že s samim nastankom socialistične ali komunistične družbene ter državne ureditve avtomatično bili pravično rešeni vsi manjšinski problemi. Ljudje, ki se za takšne politične koncepte zavzemajo, nimajo po našem prepričanju čuta za stvarnost ali pa jim je strankarska in ideološka zagrizenost tako omečila srce in razum, da niso več sposobni presojudati, kateri so resnični problemi, ki tarejo naše ljudi, oziroma kakšen naj bi bil najučinkovitejši način in kakšna naj bi bila najbolj sigurna pot, ki bi našemu ljudstvu zagotavljala obstoj in nemoten razvoj. Kot pri sleherni narodni manjšini, ki živi izven meja svoje matične domovine, tako gre tudi pri zamejskih Slovencih namreč predvsem za narodni obstoj, ne pa za zmago te ali one ideologije, za prevlado takšne ali drugačne družbene ureditve, saj ta razvoj ni odvisen od volje manjšine, temveč od volje večinskega naroda.

jih glasov, temveč naj izkoristijo priložnost, da prično združevati svoje sile ter naj glasujejo za listo »Slovenske skupnosti«, katere narodnoobrambni, socialni in gospodarski program daje jasno sliko o položaju manjšine ter hkrati določa način in sredstva, s katerimi naj se številni manjšinski problemi rešujejo in urejujejo. Kot vsaka nova stvar, se seveda tudi ta politični koncept mora spopasti s težavami in hkrati kaže določene pomanjkljivosti, od katerih je danes najvidnejše dejstvo, da se ta lista ni predstavila tudi v Beneški Sloveniji ter Kanalski dolini. Toda kdor

RADIO TRST A

* NEDELJA, 3. maja 1964, ob: 9.00 Kmetijska od daja; 9.30 Zbor »Jakob Gallus-Petelin«, ki ga vodi Francé Cigan; 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice sv. Justa; 11.15 Oddaja za najmlajše: »V skalnih gorah«, mladinska radijska zgodba. (Rado Bednarik - Igrajo člani RO); 12.00 Slovenska nabožna pesem; 12.15: Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... Odmevi tedna v naši deželi; 15.30 Radijska novela: Narte Velikonja; »Skrivnost«; 18.30 Po društvih in krožkih: »Zbor in dramska skupina iz Dobrodobera« (Saša Martelanc); 20.30 Iz slovenske folklore: Lelja Rehar: »Na Stari gori zvon zvon, od zdol mi gredo romarji«; 21.00 Vabilo na ples.

* PONEDELJEK, 4. maja, ob: 11.45 Mali ansambli; 12.15 Iz slovenske folklore: Lelja Rehar: »Na Stari gori zvon zvon, od zdol mi gredo romarji«; 18.00 Glasovi iz narave (Tone Penko); 18.30 Iz cikla koncertov, ki jih je priredila zveza »Arte viva« v Trstu; 19.15 Radijska univerza: Marcello Capurso: Italijanska ustava o ljudstvu: »Sodelovanje pri postopku za ustavne spremembe«; 21.00 Federico Ghedini: Marija iz Aleksandrije, opera v treh dejanjih in štirih slikah.

TOREK, 5. maja, ob: 12.15 Pomenek s poslušavkami; 17.20 Iz albuma lahke glasbe; 18.00 Italijanščina po radiju; 18.30 Sodobna italijanska glasba; 19.15 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 21.00 Pregled italijanske dramatike, pripravila Josip Tavčar in Jože Peterlin; 21.40 Slovenski in jugoslovanski solisti: tenorist Rajko Koritnik, pri klavirju Silva Hrašovec. Na sporedu so Simonitijski samospevi.

* SREDA, 6. maja, ob: 11.30 Reportaža o otvoritvi novega sedeža RAI-a Italijanske Radiotelevizije v Trstu. Reporter Mitja Volčič; 12.00 Fantazija motivov - Dežela Furlanija Julijska krajina; 12.30 Slovenske narodne pesmi; 13.30 Parada orkestrrov; 18.00 Novele in črtice: Vinko Beličič: »Solski izlet«; 18.30 Nove plošče resne glasbe; 19.00 Pevski zbori Julijske krajine in Furlanije; 19.15 Radio Trst A - Mnenja poslušavcev (Saša Martelanc); 21.00 Simfonični koncert orkestra tržaške filharmonije. Približno ob 21.30: Knjižne novosti: »Joyce v Trstu, po knjigi Roberta Ellmanna«, pripravil Josip Tavčar.

ČETRTEK, 7. maja, ob: 11.15 »Kamen resnice«. Napisal Miha Remec, dramaturgiral Joško Lukeš. Igrajo člani RO; 12.15 »Naš novi sedež« (Slavko André); 18.00 Pomladanske pesmi tržaških avtorjev; 18.30 Koncert pianiste Dubravke Tomšič, ki ga je organizirala ustanova »Agimus« iz Trsta; 19.15 Širimo obzorja: »Zgodovina Miramarskega gradu« (Rado Bednarik); 21.00 »Naši ljubi otroci«, komedija v treh dejanjih (Nada Gabrijelčič). Igrajo člani RO. 23.00 S festivala dveh svetov v Spoletu 1963.

* PETEK, 8. maja, ob: 11.45 Glasbeno potovanje po Evropi; 12.15 Pomenek s poslušavkami; 18.00 Bil je nekoč: Venec pravljic, pripovedk, legend »Natančni hlapec« (Jurij Slama); 18.30 Solisti Julijske krajine in Furlanije; 19.15 Radijska univerza: Aroldo de Tivoli: Električni; »Elementi in akumulatorji«; 20.30 Gospodarstvo in delo. Urednik Egidij Vršaj; 21.00 Koncert operne glasbe. Vodi Demetrijski Zebri. Sodelujejo: sopranistka Ksenija Vidali, tenorist Miro Brajnik in basist Danilo Merlak. Sodelujeta orkester in Zbor društva glasbenikov operno-simfoničnih orkestrrov Slovenije. Približno ob 21.30: Socialne vede.

* SOBOTA, 9. maja, ob: 12.15 Potovanje po Italiji; 15.00 »Volan«, oddaja za avtomobiliste; 15.30 »Utva«, drama v 4 dejanjih (Anton Pavlovič Čehov - Ivan Prijatelj). Igrajo člani Slovenskega gledališča v Trstu; 17.20 Drugi Vatikanski koncil; 18.00 Poglavlja iz zgodovine slovenske književnosti: »Prebujenje Koroške: Ožbalt Gutsman«; 19.15 Družinski obzornik; 20.45 Zbor »Vinko Vodopivec«, ki ga vodi Anton Nanut; 12.30 Vabilo na ples.

TEDENSKI KOLEDARČEK

3. maja, nedelja: Aleksander, Laska
4. maja, ponedeljek: Florijan, Cvetka
5. maja, torek: Miran, Irena
6. maja, sredo: Janez, Mladen
7. maja, četrtek: Vnebohod, Stanko
8. maja, petek: Miha, Miša
9. maja, sobota: Gregorij, Griša

SLOVENSKO GLEDALIŠE V TRSTU

V nedeljo, 3. maja, ob 17. uri v dvorani na stadionu »Prvi maj«, Vrdeška cesta 7
Arsen Diklič
NA ZELENI REKI COLN
Gostuje član ljubljanske Drame Stane Sever

1. maj - praznik dela in socialnega napredka

Letošnji 1. maj obhaja delovna Italija nekoliko bolj zaskrbljeno kakor prejšnja leta, ko smo še pluli naprej pod ugodnimi sapami gospodarske konjunktore. Zdaj se delavstvo po daljšem času boji brezposelnosti. Od časa do časa se razširijo vesti o finančnih težavah te ali one velike industrije, ki se je zdela neomajna v svojih pozicijah in sredi največjega razmaha. V nekaterih velikih industrijah v severni Italiji, zlasti v Milanu in Turinu, so morali že skrajšati delavske urnike, da bi preprečili večje odpuste.

Tiste plasti prebivalstva, ki jih ne sestavljajo veliki zaslužkarji, težijo tudi visoke cene. Te so se res zadnji čas nekoliko ustalile, a na žalost na vse »previsoki ravni«. Ljudje so spet začeli spoznavati vrednost lire, katero so prej le preveč radi izdali za nepotreben luksuz, mnogokrat samo za to, da dokažejo sebi in svojim sosedom, kaj si lahko privoščijo.

Praznik 1. maja poteka letos tako v precej zaskrbljenem vzdušju.

Vendar pa naj bi bil 1. maj praznik veselja in optimizma, praznik pomladi in zupanja v bodočnost. In če se ne oziramo toliko na trenutne gospodarske težave, katere bi se z modro gospodarsko politiko nedvomno dalo s časom odstraniti, bi lahko tudi letošnji 1. maj obhajali zares kot praznik socialnega napredka in upanja. V času od lanskega 1. maja je človeštvo spet napravilo korak naprej v svojem teženju po vsesplošnem družbenem napredku. V Italiji so delavci prvič preko socialistične stranke uradno udeleženi v vladi in to je nedvomno velikanski uspeh, če ga primerjamo z razmerami pred nekaj desetletji. Zdaj so tudi oni soodgovorni za vodstvo državne politike v notranjih in zunanjih zadevah ter seveda tudi v gospodarstvu. Delavstvo pa bi se moralo bolj jasno zavdati tega novega položaja, svojih novih možnosti in odgovornosti. Mnogi delavci so se namreč tako vživeli v to, da so »proti vsaki vladi, da jim kar ne gre v glavo, da so zdaj tudi oni zastopani v vladi. Nujno pa je, da delavstvo doume novi čas in se vživi v nove pogoje današnjega življenja, v katerem naglo izginjajo razredi in ostajajo le še poklici, od katerih je vsak časten. Delavske plače so danes mnogokrat boljše od plač uradnikov in izobražencev. Težnja po zmanjšanju razlik v plačah je nedvomno pozitivna, ker prispeva k ena-

kosti med ljudmi in odpravlja socialne razlike, ki so tako težile delavstvo prejšnjih generaciji.

Pri tem pa smo priče še enega zanimivega pojava, namreč da se delež industrijskega delavstva v najnaprednejših državah po sto letih stalnega večanja spet manjša v prid poklicev takoimenovanih »terciarnih dejavnosti« — svobodnih poklicev, turistične industrije, bančništva, zdravstva in nešteti drugih, ki skrbijo za izobrazbo in blaginjo današnjih ljudi. Število industrijskega delavstva se sorazmerno manjša zaradi avtomacije in tako se usmerja vedno večje število ljudi v »terciarne aktivnosti«. Moderna tehnika in industrija sta sami začeli potiskati industrijsko dejavnost na drugo mesto, za to novo obliko modernih aktivnosti. Tudi s tem se človeštvo osvobaja jarma težkega dela in ene izmed oblik duhovnega niveliranja ter se usmerja v razdobje večje osebne neodvisnosti, svobode in tudi sreče, v kolikor je ta odvisna od zunanjih pogojev človekove eksistence.

—0—

MORO V LONDONU

Italijanski ministrski predsednik Moro se je mudil ta teden v Londonu. Z ministrom Homejem, kakor tudi z voditeljem laburistične opozicije Wilsonom, je imel daljše politične razgovore. Državniki obeh strani so ugotovili skladne poglede v mednarodni politiki. Italija in Anglija želita, da se nadaljujejo stiki za ublažitev mednarodne napetosti med Vzhodom in Zahodom.

Minister Moro je tudi prikazal angleškemu prvemu ministru stališče Francije v tem vprašanju, kakor mu ga je predstavil francoski zunanji minister pred odhodom v London.

Politični razgovori v Londonu dokazujejo, da se Italija vključuje v mednarodno politiko kot važna sila in kot posredovalka med Anglijo in Francijo.

KLJUB VSEMU POROKA

V sredo sta se poročila v Rimu holandska princezinja Irena in Ugo Bourbone - Parma, ki se ima za pretendenta na španski prestol. Poročil ju je v kapeli bazilike Santa Maria Maggiore kardinal Giobbe. Potem sta bila sprejeta pri papežu. S poroko sta postavila vse nasprotnike te poročne zveze pred dovršeno dejstvo.

Zaupajmo svoj glas listi „Slovenske skupnosti“

(Nadaljevanje s 1. strani)

razmere v tistih krajih dobro pozna, bo moral priznati, da so takšen nastop hudo ovira'e, da ne rečemo onemogočile objektivne težave, ki jih more pa samo nadaljnje podrobno in vztrajno delo ter zlasti čas dokončno premagati. Ker pa so osnovna zamisel te liste ter njene temeljne programatične točke po našem prepričanju pravilne, menimo, da lista »Slovenske skupnosti« popoloma zasluži zaupanje slovenskih volivcev in je obenem najučinkovitejšje jamstvo, da bomo zamejski Slovenci v okviru nove dežele vendarle dosegli zaščito svojih pravic ter koristi.

FRANCOSKA POLITIKA

Francoski predsednik De Gaulle je zopet napravil eno izmed svojih običajnih samostojnih potez v zunanji politiki. Vlada je namreč sklenila, da odpokliče z vojaških mest v Severni atlantski obrambni zvezi vse svoje poveljujoče častnike. Glavno mesto mornariškega podpoveljnika je izpraznjeno že od leta 1960, ko je umrl admiral Marjot. Francija ni več postavila svojega zastopnika na to mesto in je prepustilo prostor Angležem. Sedaj je še 21 francoskih častnikov v štabu NATO. Njihov odpoklic je po mnenju političnih krogov vse bolj političnega kot vojaškega značaja. De Gaulle hoče namreč še vedno igrati prvo vlogo v evropski politiki. Svoje sile hoče imeti sam na razpolago za svoje načrte.

Zanimiv govor Josipa Vidmarja ob 23. obletnici OF

Dne 27. aprila zvečer je bila v Ljubljani slovesna seja izvršilnega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije na čast 23. obletnice ustanovitve Osvobodilne fronte. Seji je predsedovala predsednica SZDLS, Vida Tomšič, prisostvovali pa so poleg članov izvršilnega odbora tudi udeleženci prvega sestanka OF 27. aprila 1941. Pred slovesno sejo so položili venec na grob partizanskih junakov.

Na seji je imel slavnostni govor nekdanji prvi predsednik izvršilnega odbora OF Josip Vidmar. Govor je bil zelo zanimiv, zato bomo navedli iz njega glavne misli in citate.

V začetku govora je rekel: »Če smo se po presledku nekaj let spet zbrali, da bi se s svečanostjo spomnili ustanovitve Osvobodilne fronte, ravnamo po mojem prepričanju smiselno in dobro, kajti kaj more biti za nas bolj spomina vredno, kakor tista naša dejanja, v katerih so se bolj kakor v kateremkoli drugem izrazile značilne lastnosti tega naroda, njegove najvišje moralne moči, njegova ljubezen do svobode, njegova zrelost in njegov pogum.« Nato je poudarjal, da je bila ustanovitev OF usodno dejanje slovenske zgodovine in da njevo praznovanje ne sme biti samo neka ustaljena navada, ampak da mora nuditi priložnost, »da lahko ob njem razmotriva- mo in rešujemo važna vprašanja sedanjo- sti.«

Potreba po diskusiji

V nadaljevanju je zastavil vprašanje, če je OF, oziroma Socialistična zveza tudi v povojnem času enako dobro opravljala svojo nalogo kakor v vojnem času, in če je dovolj razvijala notranjo diskusijo v tej enotni politični organizaciji. »Od nekdanj sem bil ponosen na našo organizacijo OF ali današnje Socialistične zveze« — je rekel Vidmar. »Videl sem v nji popolnoma originalno in novo možnost za uresničenje prave in pristne demokracije. V debatah s pripadniki ali privrženci tradicionalnega pojmovanja demokracije, ki se veže z idejo o večstrankarskih sistemih, sem našo Fronto označeval kot organ za notranjo demokracijo, s čimer sem hotel poudariti, da se debatiranje in razpravljanje, ki sta bistvo demokracije, pri nas vršita znotraj ene same politične organizacije, ki pa je ustvarjena tako, da je tako razpravljanje popolnoma enakovredno političnemu razpravljanju med strankami v drugih demokracijskih sistemih. Nikoli nisem mogel razumeti, zakaj naj bi bila njihova demokracija pristnejša in resničnejša od naše, seveda, če naša enotna politična organizacija skrbi za dovolj široko in svobodno notranjo diskusijo. Vnovič se vprašam, ali je Socialistična zveza sama v sebi razvila to notranjo diskusijo do kraja, se pravi, ali je razvila našo novo demokracijo do stopnje, ki je za naše prebujeno življenje potrebna? In spet se bojim, da bo moj odgovor pravzaprav negativen. Ne popolnoma, seveda...«

Potreba po novi enotnosti

Vidmar je potem izrekel kritične misli na račun Socialistične zveze, da je »včasih skoraj brez moči« spričo skoraj neizčrpne

problematike, ki se pojavlja v današnjih dneh. Vso tako problematiko bi morala Zveza »ne samo registrirati, marveč bi jo morala... načrtno spravljati pred javnost.« V ta namen je svetoval javne razprave in svobodne diskusije, katere naj bi organizirali posebni organi.

Potem se je v govoru dotaknil problema enotnosti nekdanje OF in današnje Socialistične zveze. »Nekje sem zadnje čase ponovno slišal ali bral, da je partija z Dolomitsko izjavo tako rekoč prisilno odpravila koalicijsko strukturo prvotne OF in jo preoblikovala v enotno organizacijo,« je rekel Vidmar. Nastopil je proti tej tezi, ker »predvsem očitno znižuje vrednost naše organizacije, vrhu tega pa je mogla biti izrečena samo ali »mala fide« ali pa jo je izrekel nekdo, ki nima ne čuta ne merila za veličino takih pojavov, ne pozna pa tudi ne resničnega stanja stvari v tedanjem času, ki je bilo tako, da je bila Dolomitska izjava resnično nujno potrebna...« Naglasil je nujnost enotnosti nekdanje OF tudi v sedanosti in doseči jo je treba po poti, o kateri je že prej govoril (s svobodno diskusijo v Zvezi).

Na koncu svojega govora se je Josip Vidmar vroče zavzel za večjo pozornost do kulture, medtem ko je danes opaziti »upad kulturne zavesti med nami.«

Sejo in Vidmarjev zanimivi govor je prenašala tudi slovenska televizija.

—0—

USODA SAMARKANDA

Človeška energija in tehnika rešujeta z vso silo legendarno »zlato mesto« Samarkand v Turanskih stepah. V strugo reke Seravšan se je zrušilo več tisoč kubičnih metrov grušča in zemlje ter jo je pregradilo tako, da je nastalo naravno jezero, čigar gladina neprestano narašča. V osemnajstih urah se je zvišala za šest metrov. Grozi nevarnost, da se bo zlilo preko zemeljskega plazu 600 milijonov kubičnih metrov vode v dolino in preplavilo vso pokrajino s Samarkandom vred, ki šteje 200 tisoč ljudi.

Voda seneprestano viša. Do jutri zvečer morajo tehniki skopati 300 metrov dolg in 8 metrov globok prekop, da se bo voda odtekla. Ker ni mogoče skopati odtoka z navadnimi sredstvi, so začeli z bombami iz letal in z ekrazitom razstreljevati skalovje. Če ne bo zmagala v tej tekmi človeška sila, bo povzročila voda strahovito razdejanje po vsej dolini.

PLAMENI NA MALAJSKEM

Velika republika Indonezija in republika Malaysia, ki je nastala šele lani iz združitve Malajskega polotoka, Singapurja in Severnega Bornea, sta si že od rojstva v laseh. Indonezijski zunanji minister Subandrio obtožuje Veliko Britanijo, da je Malaysija njen varovanec in samo kmet na politični šahovnici. Malaysija naj bi po angleških načrtih samo ovirala Indonezijo, da ne bi ta razširila svoje moči po vsem Malajskem otočju. Subandrio je rekel, da je treba držati novo republiko pod stalnim pritiskom, če bo treba, tudi s silo.

NYLONOV JUBILEJ

Pred petindvajsetimi leti je vse ameriško časopisje navdušeno pisalo o novi iznajdbi, ki bo zrevolucionirala človeško oblačilo. Govorili so o »novi svili iz kemičnih snovi«. Že po nekaj mesecih se je te nove svile prijelo ime »nylon« (najlon).

Novo sintetično tkivo, ki si je res osvojilo že ves svet, je predstavljalo zaključno stopnjo raziskovanj takoimenovanih linearnih polimerov. Znanstvenik Carother se je s skupino kemikov lotil tega dela že leta 1928 v velikih laboratorijih kemičnih tovarn Du Pont v ameriški državi Delaware. Podjetje je izdalo na milijone dolarjev, preden se je posrečilo izumiti prvo sintetično tkivo.

V decembru 1939 so pa že začeli na veliko izdelovati nylonove nitke. Prve kemične sestavine za nylon so bile premog, zrak in voda; kasneje so začeli uporabljati nafto in njene derivate. Leta 1940 so začeli po vsej Ameriki prodajati ženske nogavice iz nyлона. Noben izdelek kemične industrije se ni tako naglo uveljavil kot nylon; plastika je na primer potrebovala dve desetletji za to. Nylonske nogavice in perilo se je na mah priljubilo zaradi nežnega bleska in trpežnosti. Kmalu so ugotovili tudi izredno odpornost nove sestavine proti gnitju in razpadanju. Vrvi iz nyлона so močnejše kot vrvi iz konoplje, kar je posebno važno za ladijske vrvi.

Že par let po iznajdbi nyлона so začeli izdelovati iz njega poleg tkivnih nitk tudi plastične mase, ki se dajo tiskati in valjati v poljubne oblike. Izdelkov iz nyлона je bilo že v prvih letih okrog 1100. Uporabljali so ga med drugim za padala in za avtomobilska kolesa. Iz njega izdelujejo danes tudi preproge, vse vrste oblek in perila, transmisijske jermene, pisalne trakove in na tisoče drugih izdelkov.

Svetovna uporaba nyлона naraste vsako leto povprečno za 14 odstotkov. Leta 1959 so izdelali 272.000 ton naylona. Uporaba pa se bo dvignila — kot računajo — do leta 1970 na 450 tisoč ton. V nekem oziru smemo zato imenovati današnjo dobo ne samo atomsko, ampak tudi nylonsko.

—•—

»PLANŠARJI« PO PRIMORSKEM

Skupina »Veselih planšarjev« iz Slovenije bo imela v začetku maja precej nastopov po naših krajih. V petek 1. maja bo nastopila z glasbenim in humorističnim sporedom pri prireditvi društva »Briški grič« na Dvoru v Števerjanu.

V soboto bo zabavala z veselim sporedom poslušavce v župnijski kinodvorani v Bazovici na vabilo domačega prosvetnega krožka.

Poseben spored bodo »Planšarji« imeli v nedeljo 3. maja zvečer v Marijinem domu v Rojanu. Nastopili bodo po večini s skladbami svojega člana Pavla Koseca.

CERKEV IN SVOBODA

V Assisiju se je zaključilo peto zborovanje univerzitetnih profesorjev iz vse Italije o temi »Cerkev in svoboda«. Zborovanje je organiziralo društvo »Pro Civitate christiana«. Profesor Michele Monaco iz Rima je predaval o stališču Cerkve v dveh procesih proti Galileju. Profesor Arturo Carlo Jemolo pa je v svojem predavanju naglasil, da je današnja znanost kljub svojim čudovitim odkritjem ponižnejša kakor v Galilejevem času, kajti z vsakim korakom, ki ga napravi naprej, hkrati tudi globlje spozna, kako globok je prepad tistega, kar se ne da spoznati.

Tržaškega

Ne zametujte svojih glasov!

V volivnem boju za deželni svet se za slovenske glasove poleg liste »Slovenske skupnosti« poteguje tudi več list, ki so odraz raznih italijanskih strank. Gre za liste Socialistične stranke (PSI), socialistične stranke proletarske enotnosti (PSIUP), komunistične stranke (PCI), tržaških independentistov (MITLT) in demokristjanske stranke (DC).

Marsikaterega slovenskega volivca pa poleg programov posameznih list predvsem zanima, na kateri od navedenih list italijanskih strank je največ možnosti, da bodo izvoljeni tudi kandidati slovenske narodnosti. Za natančno analizo je seveda v tej zvezi potrebno upoštevati izide dosedanjih volitev, predvsem pa predvideti število preferenčnih glasov, oddanih za kandidate slovenske narodnosti, kar pa je zelo problematično.

škem volivnem okrožju in ne bodo mogli izvoliti nobenega deželnega svetovavca niti s pomočjo ostankov. Slovenski glasovi za to listo so torej prav tako **izgubljeni**. O Kršč. demokraciji bi rekli samo to, da zanjo **ne more noben zaveden Slovenec glasovati**, in sicer tako iz načelnih kot praktičnih razlogov.

Na listi komunistične stranke kandidira pet Slovencev, od katerih bo verjetno izvoljen eden, seveda če bo dobil dovolj preferenčnih glasov ali če bo vodstvo stranke v primeru, da bi noben slovenski kandidat ne prejel zadostnega števila preferenčnih glasov, sklenilo, naj eden izmed italijanskih izvoljenih kandidatov odstopi svoje mesto slovenskemu. V tej zvezi bi pripomnili, da ne vemo, ali bi mogel slovenski zastopnik, izvoljen na izrazito opozicionalni stranki, ka-

**Za
slovensko
zastopstvo
v deželnem
svetu!**

**Za varstvo
naših
narodnostnih
in socialnih
pravic!**

Glasujte za listo „Slovenske skupnosti“

Začnemo pri socialistih (PSI). Na osnovi zadnjih političnih volitev bi ta stranka morala dobiti v tržaškem volivnem okrožju **enega** svetovavca. Njegova izvolitev pa ni tako gotova, ker ni znano, koliko njenih starih volivcev bo tokrat glasovalo za socialistično stranko proletarske enotnosti (PSIUP), ki je nastala po razkolu v novembru 1963, ko je PSI vstopila v vlado. A recimo, da bo PSI ohranila prejšnje število glasov. Bo njen izvoljeni kandidat Slovenec? Mislimo, da je to izključeno, saj je dovolj, če se spomnimo na zadnje občinske volitve v Trstu, ko je po sklepu stranke njen že izvoljeni slovenski kandidat (inženir Pečenko) moral prepustiti svoje mesto italijanskemu tovarišu. Slovenski kandidati na listi PSIUP pa imajo še manj možnosti, da bi bili izvoljeni, kot kandidati PSI.

Slovenski glasovi, oddani za listi PSI in PSIUP, so torej **popolnoma izgubljeni**. Ne-

odvisneži ali independentisti že zato ne pridejo v poštev, ker nastopajo samo v tržaška je PCI, **praktično** dosti koristiti interesom slovenske manjšine, in sicer zato, ker ga bodo, kot je naravno, vsi smatrali predvsem za predstavnika stranke in ne za glasnika narodne manjšine.

Kar smo napisali za tržaško, velja z izjemo independentistov tudi za goriško volivno okrožje, zlasti odkar se širijo glasovi, naj socialisti oddajo preferenčne glasove italijanskemu kandidatu Semoli.

Iz navedenega izhaja, da koristi narodne manjšine narekujejo, naj vsak politično razsoden Slovenec voli za listo »Slovenske skupnosti«.

—0—

STUDENTOVSKÉ VOLITVE

V torek popoldne so imeli visokošolci s tržaške univerze sejo za izvolitev odbora

univerzitetnega dijaškega predstavništva. Kakor je znano, so se povezali demokrščanski in levičarski dijaki proti desničarjem s podporo slovenskega predstavnika »Adrije« (Intesa-UGI-Adria). Fašistično navdahnjeni elementi so očitali zlasti demokristjanom, da iščejo pomoči pri Sloven- cih.

Zato so vsi pričakovali, da bo torkova seja precej burna. Vršila se je kar na stopnišču pred vseučiliškim poslopjem; tudi nekaj šip je zažvenketalo. Do izvolitve odbora pa ni prišlo, ker je bil izid glasovanja 17:17. Vzrok je pa bil umik slovenskega člana Lovrečiča, ker sta skupini Intesa in UGI računali na 19 glasov in sta sami svetovali slovenskemu članu, naj se umakne, da se ne bo zdela slovenska pomoč nujno potrebna. Eden izmed članov Intese je pa umaknil svoj glas. Nove volitve so določili za prihodnjo sredo.

RADIO TRST V NOVI PALACI

V ponedeljek se je preselila večina uradov radia Trst (tudi slovenske postaje Trst A) v novo palačo ob ulici Fabio Severo in v torek so delovali že tam. Stara palača družbe Telve na Trgu Oberdan bo služila zdaj lahko v druge namene. Za radio je postala pretesna.

Nova palača je hiper moderna, toda v notranjosti še ni popolnoma dokončana. Zdaj hitijo, da jo dokončno opremijo do uradnega odprtja 6. maja.

Beneška Slovenija

DOMACI KANDIDATI

Zdaj ko so objavljene in potrjene kandidatne liste za deželni zbor, je mogoče pregledati, koliko je na njih kandidatov iz slovensko naseljenih krajev Benečije. Pet italijanskih strank je vključilo osem mož iz beneško-slovenskih vasi na svoje sezname. Nekatere smo omenili že zadnjič, danes ta pregled izpopolnimo, brez ocenjevanja večje ali manjše narodne zavednosti in delavnosti imenovanih.

Italijanska komunistična stranka ima na seznamu Pavla Petriciga iz Špetra in Izidora Predana iz Hlodiča. Italijanski socialisti kandidirajo Viljema Černota iz Brda in Aza Rossija iz Brezija (Tipana). Krščanska demokracija ima Cirila Jussa iz Petjaha (Špeter); socialni demokrati Jožeta Blazutiga iz Podbonesca in Marchiola Prima iz Muzcev. Italijanski liberalci so pa vzeli med kandidate tudi Jožeta Sircha iz Št. Lenarta. Domačega predstavnika nimata Kanalska dolina in Režija.

TIPANA

V nedeljo zjutraj smo imeli pri nas posebno slovesnost za petdesetletnico obstoja karnahtskega vodovoda, ki ima svoj vir prav v naši občini. Vodovod služi trem občinam v bližnjem okrožju, skupno trinajst tisoč prebivalcem. Prva dela pri vodovodu so se začela že leta 1914. V poznejših letih se je vodovod vedno bolj izpopolnjeval. V nedeljo so pa spravili v pogon še novo, moderno črpalko.

Svečanosti se je udeležil tudi državni podtajnik Pelizzo, ki je tudi predsednik Ustanove državnih vodovodov in plinaren. V

NOVI APOSTOLSKI ADMINISTRATOR

Sveta stolica je imenovala za novega apostolskega administratorja s škofovskimi pravicami v jugoslovanskem delu goriške nadškofije mons. Janeza Jenka.

Naslednik mons. Mihaela Toroša, ki je umrl 29. decembra lanskega leta, je doma iz Mavčič pri Kranju. Star je 55 let. Studiral je v Šent Vidu in v Ljubljani. Precej let je preživel v Beogradu kot generalni vikar pod rajnim nadškofom Ujčićem in pod sedanjim mons. Bukatkom. Državno tajništvo v Vatikanu je obvestilo o imenovanju tudi goriškega nadškofa.

Novi administrator bo v najkrajšem času nastopil svoje mesto; rezidenco bo imel na Kostanjevici. Goriški in tržaški Slovenci voščimo mons. Jenku, da bi na svojem odgovornem mestu uspešno deloval v blagor vseh primorskih vernikov.

S SOSEDNJE STRANI

Zanimiva razstava

Jutri, 1. maja, bo odprta v Novi Gorici izredno zanimiva umetniška razstava. Mladí umetnik Cvetko Vendramin, domačin, razstavlja v dvorani občinske skupščine mozaike noš in plesov narodov Jugoslavije. Tehnika novega umetnika je povsem svojevrstna. Mozaiki na steklu prikazujejo nov dosežek v tej panogi in edinstven poizkus v razvoju oblikovne umetnosti in moderne folklore.

Razstava, ki je prirejena pod okriljem turističnega društva in prosvetnih društev Nove Gorice, bo odprta do 10. maja.

Kanalška dolina

svojem govoru je poudaril veliko važnost karnahtskega vodovoda. Domači podžupan Tomasini se je zahvalil oblastem in je obenem nakazal še nekatere druge potrebe okraja.

SOVODNJE

V sovodenjski občini se bodo začela, vsaj tako upamo, mnoga javna dela. Stroške bo krila deloma občina, nekaj bo pa prispevala tudi država. V načrtu je popravilo ceste iz Sovodenj do zaselka Križnar. Ministrstvo za javna dela bo nakazalo za ta dela dva milijona in pol lir.

Končno so se usmili tudi revnih prebivavcev v Brdci, visoko gori pod Matajurjem. Vaščani morajo nositi vso potrebno vodo za ljudi in živino iz doline. Koliko težav in truda je pri tem vso tisti, ki mu manjka najpotrebnejše za življenje — voda. Vaščani so zdaj vsi veseli, ko so zvedeli, da bo speljan tudi v Brdco prepotrebni vodovod. Stroški so preračunani na en milijon in osem sto tisoč lir; več kot polovico bo prispevala vlada.

NESREČNA SMRT V BRDU

V našem okolišu se bolj redko sliši o kakem samomoru. Zato se je vsa soseska tem bolj začudila, ko je zvedela za žalostno smrt Jožefa Negra iz Zavrha. Mož je imel že 63 let. Nič ni kazalo, da bi ga kaj posebno tlačilo. Neko jutro prejšnjega tedna se je pa zaprl v spalno sobo. Ko ga ni bilo nekaj časa na spregled, so vdrli v sobo in našli nesrečneža obešenega na tramu. Kaj je gnalo moža v smrt, si je težko misliti. Bržkone si je vzel življenje v trenutni duševni zmedenosti.

ODPORNISKA GBLETNICA

V soboto se je po vsem mestu slovesno obhajala obojetnica odporniškega gibanja. Na dvorišču goriške jetnišnice so odkrili vpričo mestnih in pokrajinskih oblasti ploščo, ki nas spominja na vse tiste, ki so morali v jetniških celicah trpeti pod fašisti za ideale odporniškega gibanja. Odvetnik Sfiligoj se je županu zahvalil.

Podobno ploščo je občina vzdala tudi na velikem dvorišču pod grajskimi zidovi, kjer so esesovci in fašisti streljali italijanske in slovenske talce. Na plošči so vklepane besede: »S teja obzidja se dviga proti nebu zadnji krik ustreljenih, da bi izprosili svetu mir in svobodo. 1943-1944-1945«. Po blagoslovitvi je imel župan spominski nagovor, nakar so prebrali od'omke iz poslednjih pisem ustreljenih.

Spominske svečanosti za žrtve odpora so se vršile prejšnji dan tudi po vseh šolah.

Na glavnem pokopališču pa je goriško županstvo poskrbelo, da so bi'i vsi grobovi padlih lepó okrašeni. Letos tudi ni bilo pri nas nobenih motenj od strani desnih skrajnežev, kot se je zgodilo v Trentu in v Aquili.

Podgora:

SPOMENISKO VARSTVO

Na pobudo goriškega turističnega organa »Prologo« se je ustanovila v njegovem okrilju posebna komisija za spomeniško varstvo mesta in okolice. Namen te komisije je tudi čuvati prirodne in zgodovinske krasote ter zanimivosti. Odbor, pod predstvom grofa Coronin'ja, se je brž lotil dela. Svojo prvo pažnjo je obrnil na park grofov Attemsov v Podgori.

Kot je znano, je prišla Podgora v začetku 17. stoletja v last družine Attems. Na spodnjem koncu Podgore jim je zgradil leta 1748 goriški arhitekt Pacassi krasno palačo v novo-renesančnem slogu. V njej so hranili bogato knjižnico in galerijo umetnin. Od palače preko ceste in do Soče se je razprost'ra' umeten park s fontanami, kipi, kioski in rastlinjaki. Palačo in park so razbile granate že v prvi svetovni vojni. V grofovskem parku je pa še marsikaj ostalo, posebno skupine veličastnih in redkih dreves.

Po načrtu stabne komisije pa nameravajo zdaj razdeliti park na parcele in pozidati novo naselje. Proti temu načrtu se upira spomeniška komisija. Zavzema se za to, da bi se park ohranil in popravil kot prirodna privlačnost za tujce, obenem pa tudi kot potrebna zelena oaza v vedno bolj industrijskem podgorskem naselju. Tega mnenja je tudi večina Podgorcev.

Štmaver:

NISO NAM DOVOLJ PESMI IN GOVORI

Po več ali manj slovesnem odprtju »ceste vina in češenj« ki naj vodi tudi v prijazni Štmaver — o čemer pa mi nič ne vidimo — se ni še nič spremenilo. Cesta in nje klanci so ostali takšni, kakršni so bili že poprej.

Pobude, da se začno ceniti tudi naši sončni bregovi kot izletniška točka, smo prav veseli in želimo, da bi se tudi uresničila. Gorški meščani so že pred prvo vojno ka-

Iz Goriške

radi zahajali v prvi pom'adi preko Soče na nedeljske izlete v Štmaver. Pripomniti pa je treba, da je bilo vsaj za tiste čase vse primerno urejeno, bodisi razne gostilne z vsakovrstno dobro postrežbo, bodisi, prijetni dohodi čez soško brv pod Fonzarjem ali hladne steze ob Pevmici. Danes je ostalo vse pri starem ali je pa še slabše, zlasti kar zadeva gostišč.

Turistična zveza bi morala poskrbeti najprej za dobro cesto, potem za boljšo razsvetljavo. Celó za pitno vodo je prikrajskih še dosti hiš, ki so bolj ob strani. Vse to je treba prej urediti, potem bo šele mogoče govoriti o izletniški točki. Samo par govorov in nekaj pesmi žal še ne bo ustvarilo iz Štmavra vabo za izletnike.

«STRICEK VANJA»

V nedeljo popoldne je uprizorilo Slovensko kat. prosvetno društvo v Gorici igro »Striček Vanja«. Delo, ki prikazuje izrez iz meščanskih predvojnih ruskih krogov, je psihološko poglobljeno in je za igralce precej zahtevno. Za poslušajočo publiko seveda tudi. Dramski odsek je nalogo precej dobro opravil. Od drugega dejanja dalje se je dogajanje na odru živahno stopnjevalo, tako da sta bila poplačana trud igralcev in tudi pričakovanje gledalcev. Dobro so bile zasedene zlasti glavne moške vloge.

Dramski odsek zasluži pohvalo, ker je izbral za uprizoritev resno odrsko delo, čeprav si želijo nekateri na odru bolj kake »Kurentove kobile«.

ZA GOSPODARSKI RAZVOJ

Gospodarski razvoj goriškega mesta je brez dvoma v zastoju. V okolici rastejo sicer nove hiše, celo stolpnice, a novih, kolikaj pomembnih podjetij, ki bi nudila stalni zaslužek mnogim brezposelnim ali napol zaposlenim, teh pa ni. V tekmi z drugimi mesti nove dežele, bo Gorica zopet potegnila »ta kratko«, kljub medenim obetom kandidatov italijanskih strank.

Vsi govore le bolj na splošno. Demokratski kandidat Tripani je naštel v svojih volilnih govorih šest točk za bodoči gospodarski razvoj dežele. Med temi so utrditev industrijskih pasov v Gorici in Tržiču; ustanovitev novih industrijskih podjetij; utrditev prostega pasu; zamašiti dolgove pokrajinske uprave; povečanje obmejnega prometa in tako dalje. Same lepe in potrebne reči. Nihče pa ne pove jasno in točno, kako naj se to praktično izvede, brez fraz in public.

Županstvo meni, da bo gospodarski razvoj stekel po pravi poti z raznimi komisijami in pododbori. Za enkrat se je obrnila za nasvete na tri tržaške vseučiliške profesorje. Oni naj izdelajo načrt za gospodarski razvoj Gorice. Ustanovil se bo tudi poseben odbor, ki bo skrbel za razvoj industrijskega okraja v goriški okolici.

Veliko vprašanje pa je, kdo bo imel koristi od bodočega industrijskega razvoja; ali bodo to domačini ali prišleki od drugod ki zapuščajo svoje domove, samo da se nagnetejo na severu in pomagajo kot orodje v drugih rokah spreminjati etnični obraz naših krajev.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Shakespeare je postal 400-letnik

V Shakespearejevem mestu Stratford-on-Avon so v hrali 23. aprila zastave 115 držav na čast 400-letnici rojstva tega velikega angleškega dramatika in največjega genija svetovnega gledališča. Ves kulturni svet obhaja te dni to obletnico. Veleposlaniki in druge važne osebnosti z vsega sveta so poromale na obletnico v to starodavno angleško mesto, in šle v sprevidu skozi njega na kraj, kjer je bila uradna slovesnost in kjer so razvili na čast zastave tolikih držav.

Sprevid se je začel pri gledališču, ki nosi Shakespearejevo ime, in se je počasi pomikal po Henley Street mimo hiše, v kateri se je pred 400 leti rodil William Shakespeare. V cerkvi Svete Trojice so delegacije v sprevidu položile vence in šopke na njegov grob. Vsi venci in šopki so bili prevezani z rumeno-črnimi svilenimi trakovi. Rumeno-črna je bila barva, ki si jo je izbral Shakespeare za svoj heraldični znak.

V Festivalnem paviljonu je bil nato velik banket, ki se ga je udeležil tudi vojvoda Edinburški, poleg okrog 750 članov diplomatskega zbora in uglednih osebnosti literarnega, gledališkega in glasbenega življenja. Po banketu je Vojvoda Edinburški, ki je

Dijaška poezija in čevlji

Izšla je šesta letošnja številka dijaške revije »Literarne vaje«. Osnutek za prvo stran ovitka je tokrat izdelal slikar Avgust Černigoj. Njegov lesorez predstavlja »Dve osebi«. Na uvodnem mestu te priljubljene dijaške revije pa najdemo tokrat dnevniške strani Sergija Cancianija s trgovskega zavoda. Njegovi dnevniški zapiski nosijo naslov »Ure sončnega zatona«. Seveda so polne svetobolja, ki je značilno za tako mlade ljudi v njihovem prvem spopadu s svetom. Vendar pa najdemo v njih tudi pogumno izjavo »Želim si izkušnje, da bom lahko spoznal sočloveka in sebe!«

Resnično pesniško čustvo najdemo v pesmi »Vprašanje zvezdat«, in še v drugi, ki ju je napisala Marinka Pertot. Tudi ona se spopada z resnobo življenja. Večina drugih sestavkov je tokrat bolj kratkih in v njih igrajo veliko vlogo ... čevlji. Tako na primer nosi eden izmed teh sestavkov zelo »važno« naslov »Star čevljev pripoveduje«, drugi pa se začne s stavkom: »Ubog je bil, čevlji in obleka so mu bili edino imetje.« To dokazuje, da našim srednješolcem ne manjka »socialnega čuta«.

V nekaterih sestavkih pa najdemo skoraj ganljive odseve duševnih problemov, ki mučijo take mlade duše, in njihovega razpoloženja, kot na primer v črtici »Krinka«, ki jo je napisala Gruva (?) Perko z višje gimnazije. Seveda pa ne manjka tudi humorja, ki je sol te revije, in tak brezskrbni dijaški humor srečamo v sestavku »Zatreskani duhovci«.

V rubriki »Kultura« najdemo daljšo in temeljito, v bistvu kar ugodno oceno Martina Jevnikarja o obsežnem romanu v dveh delih »Med dvema svetovoma« Oskarja Hudalesa. V tem romanu je orisal Hudales, ki je znan kot dober pripovedovalec, osebnost in dobo slovenskega kneza Koclja, ki je bil za svojo dobo zelo izobražen mož in prijatelj ter zaščitnik slovanskega apostola svetega Metoda. Dopisoval si je celo s papežem. Ni čudno, da je zamikal pripovedovavce, a šele v zadnjem času. Prejšnje generacije pisateljev so ga prezrle in si iskale navdih v romantičnem pojmovanju zgodovine, kot na primer Franc Saleški Finžgar v svojem romanu »Pod svobodnim soncem«. Vzporedno z zgodovinarji, ki zadnja leta posvečajo veliko pozornost vlogi kneza Koclja v slovenski zgodovini, pa je postal zanimiv tudi za pisatelje. Po Jevnikarjevem mnenju je Hudales kljub raznim pomanjkljivostim in hibam svojega pisanja napisal dober roman o Koclju.

Jevnikar ocenjuje tudi knjigo »Bežna srečanja«, ki je izšla zadnji čas v Trstu in jo je napisal dr. Ludvik Čepon. Zanimivo rubriko literarnih ocen, ki bi bila v čast tudi neki drugi reviji, zaključujeta poročili o podelitvi letošnje literarne nagrade »Vstajenje« in o literarnem večeru v Slovenskem kulturnem kluhu. Lepe so ilustracije te številke »Literarnih vaj«, ki so vse delo dijakov Lučane Carli, Sergija Verča, Julke Bezeljak, Ivana Verca in Ornele Čuk.

»Literarne vaje« se tako dostojno bližajo zaključku svojega petnajstega letnika.

s helikopterjem prispel v Stratford-on-Avon, uradno odprl Shakespearejevo razstavo. Prisostvoval bo tudi prvemu delu predstave njegove drame »Henrik IV.« v »Royal Shakespeare Theatre«. Na predstavi so prebrali tudi poslanico kraljice Elizabete.

Seveda pa proslave Shakespearejeve štiristoletnice niso omejene samo na njegovo rojstno mesto. Lahko se reče, da ni kulturnega kraja na svetu, kjer je te dni ne bi počastili na en ali drugi način. To velja tudi za naše mesto in za vso Italijo, kot tudi za slovenska gledališča, ki so sestavila svoje lanske in tudi letošnje repertoarje v znamenju Shakespearejevega jubileja.

— 0 —

Kolokvij o Kierkegaardu

UNESCO b opridedil za zaključek študijskega leta o danskem krščanskem filozofu Kierkegaardu mednarodni kolokvij, katerega se bodo udeležili med drugimi znani filozofi Enzo Paci, Georg Lukacs, Sartre, Gabriel Marcel in Jean Wahl.

Kolokvij bo v Parizu in se bo začel 21. aprila. Nekaj predavanj bo javnih. Kolokvij bosta poslala pismeni poslanci tudi Martin Heidegger in Karl Jaspers.

Nova „Knjižica“

Izšla je nova brošura iz serije »Knjižice«, ki jih izdajajo slovenski duhovniki. Knjižica ima naslov »Navihanci«. V njej so objavljene štiri resnične zgodbe iz življenja mašnih strežnikov. Knjižice so se zelo priljubile tukajšnji javnosti in dosegle, kot znano, že skupno naklado nad 100 tisoč izvodov. Tudi ta knjižica se takoj prikupi bravcu s svojo dobro pripovedovano vsebino in lepim jezikom.

Sartre in politika

V neki rimski knjigarni so priredili javno debato o Sartrovi knjigi »Filozof in politika«, ki je izšla te dni v italijanskem prevodu pri založbi »Editori Riuniti«. Govorili so med drugimi znani literati in filozofi Mario Alicata, Enzo Paci in Giancarlo Vigorelli. Alicata, ki je napisal uvod v knjigo, je med drugim izjavil, da je ta Sartrova knjiga spodbujajoča in da jo je napisal intelektualec, ki odkrito razpravlja o revolucionarnih problemih.

Fellini je zaskrbljen

Režiser Federico Fellini je objavil v ameriški reviji »Film Daily«, članek, kjer pravi, da je italijanska filmska industrija zaskrbljena in ima potrebo po zaupanju. Po Fellinijevem mnenju filmska industrija ne uživa položaja svobodne industrije, ampak je pod premočnim nadzorom. Fellini kritizira zlasti prehuo davčno breve, ki je naloženo italijanski kinematografiji.

Slovaški pisatelji so se opogumili

Slovaški pisatelji so že nekaj časa v ostrem sporu s praško vlado. Glasilo Zveze slovaških književnikov »Kulturny Zivot« stalno napada praško »stalinistično gardo«, kot naziva vlado. Ostro kritizira razne nepravilnosti na kulturnem področju. Taki članki polnijo že nekaj tednov stolpce omenjene revije. Revija pa ostro načena tudi razna politična vprašanja. Tako je zaradi tega predsednik Antonin Novotny pozval vodilne može te revije na odgovor v Prago.

Po podatkih nekega zahodnega časnikarja. Novotny ni mogel uveljaviti svojega stališča proti delegaciji in je končno zagrozil z izključitvijo tistih literatov iz komunistične partije. Vodja delegacije mu je nato odgovoril: »Mi smo člani slovaške komunistične partije in za našo izključitev je pristojen naš centralni komite, ne pa komite češke partije.« Delegacija je zapustila Prago in nato v Bratislavi dosegla, da so iz uredniškega zbora revije izključili vse Čehe in staliniste.

Ta samozavestni nastop urednikov revije v Pragi je napravil velik vtis na vso javnost, tako da je revija »Kulturny Zivot« danes ena od najbolj iskanih publikacij v Češkoslovaški. Praški mogočniki pa ne dovolijo povečanja naklade, čeprav je povpraševanje 20-krat večje kot naklada, ki znaša 30

Iz kulturnega življenja

Charlie Chaplin pe obhaajl te dni svoj 75. rojstni dan. Nekaj dni prej se je vrnil s počitnic na Irskem v svojo vilo ob Zenevskem jezeru. Na Irskem je dokončal svoje spomine.

V New Yorku je umrl, star sedemdeset let, znani časnikar, pisatelj in avtor filmskih scenarijev Ben Hecht. Bil je judovskega rodu in je veliko storil za ustanovitev samostojne judovske države Izrael, za kar se je zavzemal tudi v svojih spisih in scenarijih. Zlasti pa je žrtvoval v ta namen veliko denarja.

Izraelski geolog Jaakov Bendor je mnenja, da ležita izginuli mesti Sodoma in Gomora tam, kjer se širi danes južni del Mrtvega morja. To je izjavil Bendor na konferenci, na kateri razpravljajo o legi nekdanjih svetopisemskih krajev. Doslej niso našli arheologi nobenega sledu o Sodomi in Gomori.

Avstrijski skladatelj in muzikolog Egon Wellesz, ki živi zdaj v Oxfordu, je zložil pred kratkim novo glasbeno delo, ki ima naslov »Devinska elegija«. To je skladba za sopran, mešani zbor in orkester. Skladba bo izšla v kratkem pri avstrijski glasbeni založbi Doblinger.

Septembra bodo uprizorili v Državni operi v Hamburgu novo opero avstrijskega skladatelja Gottfrieda von Einema. Opera ima naslov »Der Zerri-sene« (»Raztrganec«). Dirigiral bo Wolfgang Sawal-lisch, reiral pa bo Oscar Fritz Schuh.

Na zborovanju sindikata italijanskih pisateljev v Firencah je bil spet potrjen za predsednika pisatelj Libero Bigiaretti. V odboru so še znani pisatelji Michele Prisco, Goffredo Bellonci, Carlo Bernari, Carlo Betocchi, Emilio Cecchi, Alda de Cespedes, Giuseppe Dessi, Enrico Emanuelli, Diego Valeri in Gianbattista Vicari.

V Siracusi na Siciliji hitijo s pripravami za predstave Euripidovih tragedij »Herkules« in »Andromaha«, s katerimi se bo začel novi cikel klasičnih del iz grške literature v tamkajšnjem grškem gledališču. Gledališa sezona v Siracusi se bo začela 27. maja zaključila pa se bo 14. junija.

25. aprila so oddajali po tretjem sporedu italijanskega radia novo skladbo tržaškega skladatelja Maria Zafreda, ki ima naslov »Le metamorfosi«. To je skladba za klavir in orkester. Z njo je bil Mario Zafred nagrajen lani pri razpisu za nagrado »Città di Trieste«. Skladbo je igral orkester rimskega radijske postaje.

Letošnje splitske igre

Letošnje Splitske igre bodo trajale od 15. julija do 12. avgusta. Začeli in zaključili jih bodo po tradiciji z Verdijevo opero »Aida«, ki jo bodo igrali v Dioklecijanovi palači. Na sporedu bodo tudi Bellinijevi operi »Medea« in »Norma«, Rossinijev »Siviljski brivec«, Verdijevi operi »Nabucco« in »Rigoletto« in še nekaj drugih oper.

— 0 —

Pariška katedrala Notre Dame bo letos nadomestila slavnosti, ki so jih morali lani ob 800-letnici njenega obstoja odpovedati zaradi smrti papeža Janca XXIII. Jubilejne svečanosti se bodo začele 27. maja s pontifikalno službo božjo, koncertom in literarnim večerom.

— * —

Letošnji »Glasbeni maj« v Firencah se bo začel 2. maja, trajal pa bo do 23. junija. Na sporedu bodo naslednje opere: »Dr. Faust«, »Wozzeck«, »Nos«, »Srečna roka«, »Pantea«, Saloma«, »Zelena miza«, »Mati«, »Pričakovanje«, »Čudežni mandarin« in »Nočni polet«.

Poleg tega bodo na sporedu še številni koncerti in druge prireditve.

— * —

Stalno (italijansko) gledališče v Trstu je uprizorilo v ponedeljek dramo Roberta Musila »Vincenz in prijateljica važnih mož«. To je bila prva predstava te drame v Italiji.

GOSPODARSTVO

Hibridni sirk za zrnje ali zeleno krmo

Poleg hibridne ali križane koruze poznajo mnogi naši živinorejci tudi hibridni sirk (sirk = rušec, metlak, škabalonar, itd.) Podobno kot je hibridna korusa vzgojena iz dveh ali iz več sort navadne koruze, tako je vzgojen tudi hibridni sirk. Ta je bil vzgojen oziroma je vzgajan v dveh smereh: dobiti nove hibride (ali križance) sirka, ki bodo dali v najkrajšem času zelo veliko količino zelene krme, ali obilo zrnja. Vzgaja jo pa tudi sorte, ki bi bile dobre za oboje, to je za krmo in zrnje. Za zeleno krmo so hibridni sirki godni po 75 do 100 dneh od setve, za zrnje pa po 110 do 125 dneh. V navedenih rokih so godne sploh vse cenjene sorte, tako krmske kot zrnate.

Bolj kot navadni hibridni sirki so danes znani takoimenovani dvojni hibridi, za vzgojo katerih vzamejo hibridni sirk za zrnje in ga križajo s Sudangrass (to je vrsta visoke trave, ki raste v Sudanu - južno od Egipta v Afriki), ki da obilne košnje in dobro prenaša sušo. Od teh hibridnih sirkov sta posebej znana dva kultivarja in sicer »SUDO« in »SUDAX SX-11«. Ta dva kultivarja se dobro ponašata v suši podvrženih južnih krajih, pa tudi v severnih. Hvaležna pa sta tudi za vlago, pa naj izvira od dežja ali iz namakanja.

Pri nakupu semena hibridnih sirkov je potrebno vedno zahtevati navodila za gojenje, predvsem kar zadeva količine za setev potrebnega semena in v koliko dneh po setvi se lahko računa na košnjo. Če sejemo hibridni sirk za zrnje, potrebujemo

DVOJNI OVČJI POROD LETNO

Torej bi morala ovca dati letno 2 jagnjeta, to pa ne z dvojčki, ki so pri teh živalih pogosti, marveč bi morala ovca povreči dvakrat. V tej smeri so pred leti delali poskuse z ovčami v okolici Rima, pa so bili opuščeni zaradi nizkih cen mleka in zaradi protestov pastirjev. Nadaljevali pa so poskuse v Franciji in jih v zadnjih letih še pospešili, baje z velikim uspehom, katerega so dosegli s tem, da so pri doječih ovčah dojenje skrčili, ubrejitve pa porazdelili na določene mesece. Pri nekem poskusu s 150 ovčami so dobili 320 jagnet, povprečno po 2.1 na ovco in leto.

V Franciji s poskusi nadaljujejo, drugod so jih pa začeli.

KAJ JE S SVILOPREJKAMI?

Prav redki slovenski kmetje se še pečajo s to domačo industrijo ali živinorejo. In tudi v celi Italiji se je skrčilo število svilorejcev na 45.000, kolikor jih je še bilo lansko leto (1963). Lanski pridelek svilodov v celi Italiji je znašal 4,800.000 kg in od teh več kot polovico — točno 2,600.000 kg — samo v provinci Treviso. V primeri s prejšnjim letom je lanska proizvodnja padla za 9%. Večji padec pričakujejo za tekoče leto, čeprav je zajamčena cena 1000 lir za kg svilodov ali zapredkov in bodo ta denar svilorejci dobili takoj pri izročitvi blaga.

za vsakih 1.000 m² površine približno 1 kg semena, pri setvi za krmo pa vsaj še pol kg več, do 2 kg.

Od žlahtnih navadnih sirkov sta danes našim kmetovalcem znana: 1. Sladkorni sirk (sorgo zuccherino, sorghum saccharatum), katerega sejemo od začetka maja do srede avgusta, in sicer po 4 kg na 1.000 m², ki daje obilo zelo tečne in zelo sladke krme. 2. Za bolj suhe lege je priporočljiv »žlahtni sirk« (sorgo gentile, sorghum exiguum); tega sejemo maja in junija meseca, in sicer po 3 kg semena na površino 1.000 m².

Hibridne sirke ločimo — kot že rečeno — v zrnate in krmske. Zrnate sorte delimo v zgodnje, ki dorastejo v 90 do 100 dneh, in srednjegodnje, ki dorastejo v 100 do 120 dneh. Zgodnje zrnate sorte, med katerimi se odlikuje najbolj »Lindsey 722«, moramo pri nas sejati najpozneje do konca maja, in sicer po 1½ kg na površino 1.000 m². Najprimernejša je strojna setev z razdaljo 60 do 80 cm med vrstami. — Med srednjegodnjimi sortami je priporočljiv »Lindsey 788«, glede katerega velja vse tisto, kar je bilo rečeno za prejšnjega. Oba dosežeta višino 115 do 125 cm.

Krmski hibridni sirki so v splošnem bolj zgodnji, to se pravi, da dorastejo v manj dneh kot zrnati. Od zgodaj spomladi posejanih sort dobimo dve obilni košnji. Stebla vseh krmskih hibridnih sirkov so nad 2 m visoka, precej močna in z mnogimi listi, zelo sočna in sladka. Na 1.000 m² sejemo po 2 kg semena. — Od zgodnjih sort je priporočljiv »Lindsey 92 F«, ki je goden za košnjo po 75-80 dneh, kakšna 2 tedna

pozneje pa se lahko kosi sorto »Lindsey 115 F«. Seme hibridnih sirkov je navadno 3-krat tako drago kot seme navadnih in stane nekaj nad 600 lir za kg.

—0—

Merlot poleti

V naših krajih se število prijateljev merlota vedno bolj množi, zato se dviga tudi proizvodnja. Med črnimi trtnimi sortami je daleč najpogostejši v novih vinogradih. — Vino ima prijeten duh in okus, tudi najmočnejši ima blag okus, za oči je lep, a samo če je pravilno vkletarjen. Predvsem poleti moramo nanj paziti, ker kmalu dozori in takrat dobi bolj prazen okus. Da to preprečimo, mu dodamo citronove kisline, in sicer 40 do 50 gramov na hl. Citronovo kislino raztopimo najprej v brenčici vina, potem jo zlijemo v sod in tam dobro premešamo. Najbolje je, da to storimo kmalu po končanem kipenju konec jeseni ali vsaj ob prvem pretakanju.

Citronova kislina pa mora biti naravnega izvora, kar pomeni, da mora biti pripravljena iz limon-citronov in ne sme biti umetno sestavljena. Zato pazite, kakšno kupite.

MILANSKI VELESEJEM

V soboto zvečer so se zaprla vrata 42. vzorčnega velesejma v Milanu. Vseh razstavljalcev je bilo 13.973; od teh 3670 iz 85 držav. Velesejem je obiskalo nekaj nad štiri milijone ljudi. Gospodarski uspeh pa ni bil takšen kot so pričakovali prireditelji. Predsednik velesejma prof. Coggi je poudaril v zaključnem govoru te gospodarske težave.

Se bolj jasno so pokazala svojo nevoljo nad vladnimi gospodarskimi ukrepi nekatera mehanična in navtična podjetja, ki so zašla v hude težave. Ob zaključku velesejma so izpostavila na pavilijonih črne zastave in celo napise, ki poudarjajo krizo kovinarsko-mehaničnih tovarnen.

Jajca za rejo in trgovino

Jajca za rejo, to je za pod kljočo (kokljo) ali za valilnik, morajo biti debela, ker iz debelih jajc se izvalijo močni in težki piščanci, iz drobnih pa šibki in lahki. Iz posebno debelih jajc pa se ne izvalijo posebno močni in težki piščančki. S težo jajc za rejo ne smemo pretiravati ne navzgor in ne navzdol: najprimernejša za rejo so jajca s težo 57 do 60 gramov kos.

Branjevke ponujajo večkrat »domača« sveža jajca, ki so navadno zelo drobna, a jih hočejo imeti plačana kot druga jajca. Ista cena za drobna in debela jajca pa je za potrošnika krivična, ker je v drobnih mnogo manj redilnih snovi. Pravilna bi bila prodaja po teži, na kg, ali bi morale veljati različne cene za posamezne kalibre. V trgovini se smatra teža 55/56 gramov kot temeljna za navadna jajca.

V zadnjem času igra v trgovini važno vlogo barva rumenjaka v jajcu. Najbolj so cenjena jajca z zelo rumenim — skoraj rdečkastim rumenjkom. Taki rumenjaki se spoznajo že na prvi pogled, ker dajo posebno barvo celemu jajcu. Živilski kemiki pravijo, da so taka jajca še bolj zdrava kot jajca z bledim rumenjkom.

Jajca z bolj živobarvanim rumenjkom nesejo nekatere kokoške pasme same od sebe, pri vseh pasmah pa tako barvo lahko povzročimo s primernim krmljenjem. Za poživljenje rumene barve pri rumenjkih je najenostavnejše krmilo navadna rumena korusa. Čimbolj rumena ali celo rdečkasta bo korusa, tembolj živo barvo bodo imeli rumenjaki. Vpliv koruze še posebej povdarimo, če primešamo vsej kokoški krmi 10% moke iz posušene lucerne ali večne detelje in sicer za deset odstotkov vse dane krme. — Obstojajo pa tudi umetni dodatki, ki pospešijo razvoj rumene barve rumenjakov. Tako sredstvo je »xantophil«, katerega se primeša po 20 do 25 mg (miligramov) na kg običajne krme. Za naše rejce pa xantophil in podobni pripravki ne pridejo v poštev, ker bodo dosegli najboljše uspehe z rumeno koruso in deteljno moko.

Izdajatelj: »Novi list« d. z. o. z. • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« — Trst, ulica Sv. Frančiška 20 — telefon 29-477

VIRGILU ŠČEKU V SPOMIN

Edino če se Slovenci priklopijo eni izmed obstoječih strank, ji dajo na razpolago vse svoje glasove, lahko kaj dosežejo. Takih strank je bilo več, treba se je bilo odločiti. Svoje oko sem ustavil na stranki Gruppo d'Azione, ki je bila protivna fašistom in nji-

198. Dr. E. B. SEDNIAK

hovemu zavezniku senatorju Bombigu. Med voditelji so bili znanci, kot lesni trgovec inž. Bramo, profesor Camisi, trgovec Bozzini in odvetnik Targioni, ki so bili obenem pripravljeni dati Slovincem **narodne koncesije**.

Sklenil sem z njimi pogodbo, s katero se obvezujejo, da otvorijo v Gorici, čim pridejo na oblast, **slovenske šole**. Samo po sebi se razume, da je pogodba bila tajna. Če bi bila znana, bi jo politični nasprotniki proglasili za izdajstvo. Slovenske šole so bile v tedanjih razmerah taka novost, da si nihče ni upal z njimi na dan.

Slovinci so pa vendar morali vedeti, za kaj gre pri teh volitvah. Po mestu sem organiziral tajne politične shode, na katerih sta sodelovala predsednik političnega društva Edinosti poslanec dr. Podgornik in tajnik društva dr. Josip Bitežnik. Ljudem smo obrazložili politični položaj in jih pozvali, naj oddajo svoje glasove za Gruppo d'Azione. Zabičali smo jim, naj drže zase, kar smo na shodih sklenili. To je veljalo predvsem za Italijane, ki niso smeli vedeti, da je Gruppo d'Azione privolil v slovenske šole. To je veljalo zlasti tudi za časopise, ki bi lahko v zadnjem trenutku dvignili hrup, da se v Gorici izdajajo italijanski interesi. Imeli smo v vidu tržaški Il Piccolo, ki do zadnjega ni nič vedel o naših načrtih.

PORAZ FAŠIZMA

Če bi Il Piccolo vzdignil hrup radi slovenskih šol, bi marsikateri italijanski volivec zgubil ravnotežje in glasoval za fašiste. Do-

kaz discipline in molčečnosti, kakor redko kedaj, so podali Slovenci, ki so o shodih molčali.

Posebna številka Goriške Straže je obrazložila Slovincem položaj in jih pozvala, naj disciplinirano glasujejo. Še danes se spominjam, kako je pri tej številki sodeloval Franče Bevk in napisal med drugim te-le verze:

»Sovražimo Bombe iz vsega srca,
ker so napravile mnogo gorjá,
zato tudi Bombič ne bo več župan,
to jasno pokaže volilni nam dan.«

In res je bil Bombič po tridesetletnem županovanju odstavljen in na njegovo mesto je prišel sodni svetnik dr. Anton Bonne. Bombič je bil pri pogajanjih z menoj Slovincem le v toliko naklonjen, da je obljubil sprejeti v službo na magistratu par Slovencev. Pisane pogodbe pa ni maral sestaviti. In tako so Slovenci šli v boj za Gruppo d'Azione ter glasovali razen za nosilca liste, poslanca dr. Karla Podgornika, za same italijanske kandidate. Dr. Podgornik in tajnik stranke dr. Josip Bitežnik sta se v javnem proglasu zahvalila slovenskim volivcem v Gorici.

»Slovenski volivci so razumeli poziv politične organizacije, da je glavni cilj volilne borbe za Slovence, da stremo in ubijemo fašizem.«

Glasovi slovenskih volivcev so odločili izid volitev v Gorici! Večino v občinskem svetu je dobila italijanska stranka Gruppo d'Azione, ki so jo Slovenci kompaktno podprli s svojimi glasovi.

S svojim nastopom so Slovenci dokazali, da so za sporazum italijanskega in slovenskega ljudstva, da se borijo za mirno, človeško, pravično sožitje obeh narodnosti. Toda najodločnejšo borbo so napovedali Slovenci kamori in fašizmu, sovražnikom skupnih koristi slovenskega in furlanskega ljudstva.

Čast in hvala volivcem, ki so disciplinirano sledili pozivu podpisane politične organizacije!

Politično društvo Edinost v Gorici.

Dr. Karel Podgornik, l. r. predsednik.

Dr. Josip Bitežnik, l. r. tajnik.«

DEŽELNA AVTONOMIJA NA GORIŠKEM

Širši deželni odbor se je bavil tudi s vprašanjem naših vodnih sil. Zadeva je bila zelo nujna, ker je obstajala nevarnost, da vlada odda dovoljenje za izrabo vodnih sil družbi kapitalistov in ne deželi. Predsednik deželnega odbora dr. Luigi Pettarin je podal izčrpano poročilo o položaju in stavil predlog, naj širši deželni odbor sklene, da pristopi dežela dokončno k meddeželni zadrugi Julijskih elektraren, ter izjavi, da ima Goriška edino in izključno pravico do izrabljanja naših vodnih sil.

K predmetu se je oglasil tudi dr. Besednjak in izjavil v glavnem sledeče:

»Mislim, da je malo zadev izrednega deželnega odbora, ki bodo našle tako silen in globok odmev v deželi, kakor vprašanje naših vodnih sil. Ko je prineslo časopisje vest, da bomo na današnji seji govorili o vodnih silah Goriške, se je obrnila pozornost vse javnosti na razprave našega zbora.«

»Danes vedo že v najmanjši vasici, da se bojuje dežela in njeno prebivalstvo proti peščici zasebnikov za svojo gospodarsko neodvisnost. Na eni strani stoji neznatno število kapitalističnih podjetnikov, na drugi je ljudstvo, ki hoče ostati gospodar zemlje, na kateri živi. Naša zemlja je revna in skopa. V potokih lije pot našega kmetkega ljudstva, da iztrga zemlji živež za naše družine. Malokje imajo kmetje toliko žuljev kakor na Primorskem. Edino na Romunskem se da kmetška beda primerjati z našo revščino. Tam se po agrarni reformi lanskega leta razmere boljšajo. Primorska zemlja je tako trda in neizprosna, da žene na desetisoče domačega prebivalstva s trebuhom za kruhom. V najbolj daljnih deželah so razkropljeni sinovi in hčere primorske pokrajine.«

(Dalje)

»Ostani čisto zraven mene, da se ne zgubiva,« je dejal Janez. »Ti pa se me trdno drži, Tinček, da ne padeš, če se spotaknem ob kakšni korenini.«

Nekje blizu je skovikala sova, enakomerno kakor da bi od enega skovika do drugega štela do šest. Ni jim bilo prijetno, ko so jo poslušali.

Tudi šumenje hudournika je postajalo vedno glasnejše.

»Najbolje, da ostanemo kar tukaj. Če bomo tavalí še naprej po gozdu, se lahko zgodi, da pademo v kak prepad,« je dejal Janez.

»Tudi jaz sem za to, da si napravimo kar tukaj ležišče,« mu je pritrdil Matija. »Kar pod temle drevesom, Janez! Potipaj, kakšno debelo deblo ima. Bukev je, poznam jo po skorji in po vonju.«

Sklenila sta, da bodo prenočili kar pod tisto bukvo. Zemlja pod njo je bila na debelo postлана s suhim listjem, ki jima je šume'lo pod nogami.

»Nagrabi listje na kup, Matija. Jaz bom pripravil ležišče,« jer rekel Janez. »Ti pa mi zdaj kar zlezi s hrbta, Tinček... Oh, revež je zaspal...«

Spustil je Tinčka na tla. Mali se je kar opotekel od zaspčnosti.

»Semle sedi in se nasloni s hrbtom na deblo. Tako, vidiš... Takoj ti pripravim ležišče. Boš videl, kako bo mehko. Pri priči boš zaspal in sanjal same lepe stvari.«

Toda Tinček je že spet dremal.

»Janez, misliš, da ni volkov in medvedov v tem gozdu?« je šepetaje vprašal Matija, da bi ne prestrašil Tinčka.

Trije bratje gredo po svetu

F. J. 7

PRAVLJICA

»Ne vem. Upam, da ne. Za vsak primer pa bom zakuril ogenj, da jih bo odvrčal. Ognja se divje živali boje, saj veš.«
»Kaj pa, če so tu v gozdu tudi razbojniki?« je zaskrbelo Matijo.

Na to Janez še ni bil pomislil. Zdaj je zaskrbelo tudi njega.
»Mislim, da jih ni... Nikar ne misli nanje... Saj tudi nimamo nič takega, kar bi se nam splačalo vzeti.«

»Pa saj so pri nas tudi angeli varuhi, kaj ne?«

»Seveda so. Povsod so z nami.«

»Samo na večerno molitev ne smemo pozabiti. Potem me ne bo več strah,« se je potolažil Matija.

»Mislim, da bo listja že dovolj. Potipaj, kakšen kup ga je že. Tudi nekaj mahu je vmes.«

»Prav na mehkem bomo spali,« je pritrdil Janez. »In toplo nam bo tudi, če se bomo globoko zarili v listje. Tu v culi imam še kos kruha. To bo naša večerja. Nata.«

Tinček se je takoj vzdramil, ko je zaslišal besedo kruh. Slastno je ugriznil vanj.

»Oj, kako je dober,« je rekel.

»Pa res. Tako dobrega kruha še nisem jedel. Niti veliko-nočni kolač ni tako dober,« mu je pritrdil Matija s polnimi usti.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

Tržačani so 'razočarali'

Z redeljskim neodločenim izidom doma proti Venezia (2-2) so Tržačani izgubili vsako upanje, da bi posegli v boj za vstop v prvo ligo. Triestina je dosedaj 10-krat igrala neodločeno, 10-krat zmagala in 10-krat bila poražena; zabila je 25 golov, prejela pa jih je 28.

Za vstop v prvo ligo se bori kar sedem ekip: Foggia (40), Padova in Varese (38), Verona (37), Cagliari (36), Brescia in Lecco (35).

Če upoštevamo, da do konca prvenstva manjka še osem kol, strokovnjaki menijo, da bo boj trajal prav do zadnje runde. Menijo, da bodo v prvo ligo prišle naslednje ekipe: Foggia, Padova in Varese. Po njihovih predvidevanjih bi na koncu prvenstva lestvica morala biti naslednja: Foggia (51), Padova in Varese 48, Cagliari 47 in Verona 46. Lecco in

Brescia sta preveč daleč in njune prihodnje tekme so precej težke.

Za obstoj v prvi ligi se borijo: Parma, Alessandria, Cosenza, Simmenthal Monza in Prato. Strokovnjaki menijo, da se bosta Parma in Alessandria rešili.

Lestvica zimskega dela je bila naslednja: 1. Foggia 25, 2. Cagliari, Varese in Lecco, 23, 5. Brescia in Padova 22.

Najplodovitejši napad je tisti od Brescie (48 golov), najšibkejši pa od Prata (17 golov). Najboljšo obrambo ima Padova (15 golov), najslabšo pa Alessandria (41 golov).

Najboljši dosedanji strelec prvenstva je napadavec De Paoli (Brescia), ki je zabil 14 golov; sledi Nocera (Foggia) z 11 goli.

K D O bo nabral največ točk?

5. Ugankarski natečaj 'NOVEGA LISTA' z nagradam

— Kdo bo nabral največ točk?

Kot vsako leto tako tudi letos so naši ugankarji ugodno sprejeli naše povabilo in so z navdušenjem reševali naše križanke, uganke in zanke. Na naše miže se je zgrnil cel kup pisem, ker so bile zastavljene uganke precej lahke.

Kar pet ugankarjev je pravilno rešilo vse zanke ter tako skupno nabralo 105 točk. Prvo mesto so zasedli:

Jalen Janez - Belopeška jezera (Trbiž)
Stojan Novak - Hotič pri Litiji (Slovenija)
Pavel Zlobec - Alpinska 69, Opčine (Trst)
Cibic Majda - Prosek 386 (Trst)
Možina Majda - Ul. Aleardi 1 - Trst

LETEČI UBEŽNIKI

Purani ali po štandreško pičulati bi bili kmalu povzročili veliko napetost med Zahodno in Vzhodno Nemčijo.

Blizu meje pri kraju Fulda, na vzhodni strani, ima neki posestnik lepo farmo puranov. Nekega dne je pa pičulate nekaj pičilo, da so se kar v trumi dvignili in zleteli preko žičnih ovir na drugo stran meje. Tam so jih polovili, vtaknili v kurnike in skušali priti v stik z lastnikom, da bi mu vrnilo »begunce«. Zaradi meje pa ni šlo tako lahko, vmes ima besedo carina, milica, pa še kak krajevni oblastnik. Končno so se le domenili, naj pripeljejo puransko tolpo do meje. Tam je že čakal tovarnik z oboroženimi vojaki pod poveljstvom enega majorja. Zdaj je pa nastalo vprašanje, ali bodo purani sami odgagali čez mejo ali bodo prišli po nje oni s sovjetske strani ali jih bodo nemški cariniki spremili čez žico. Končno so se le domenili, da pridejo po ubežnike trije vojaki z vzhodne strani. Pod vojaškim spremstvom so nato odvedli gagajoče begunce v njih domače kurnike.

— * —

Iz znanosti in tehnike

Doslej neznana bolezen, kronično vnetje ledvic (endemični nefritis), se je pojavila v južni Jugoslaviji in v manjši meri tudi v Bolgariji in Romuniji. Zdravniki teh držav preučujejo sredstva za pobijanje te hude bolezni. Pri tem pomaga Svetovna zdravstvena organizacija ONU. Ob koncu leta bo v Jugoslaviji mednarodni simpozij o endemičnem nefritisu.

— * —

Vse svetovno časopisje poroča, da je ruskem prof. Anastasu Lapčinskemu zelo dobro uspel važen biološki in zdravstveni preizkus: psu je presadil tacco, ki jo je vzel drugemu psu. Po treh mesecih niso nastopile še nikake komplikacije. To pomeni velik obet za bodočnost tudi za presaditve udov pri ljudeh.

LIMONOVA VOJNA MED JUGOM IN SEVEROM

V Italiji je izbruhnila nova vojna, zaenkrat še tiha in »mrzla«. Povzročila jo je nedolžna limonova lupina. Nasprotnika sta si pa Palermo in ves sicilski otok na eni, Genova in nekatera severno italijanska mesta pa na drugi strani.

Duhove je razburil sklep genoveških mestnih očetov proti uporabi koščka limonove lupine, katero imajo navado dodajati po barih v kozarec aperitiva. Mestni očetje v Genovi so izdali prepoved na podlagi zdravniške preiskave, ki je dognala, da so sicilijanske limone zavite v poseben tenek papir; ta ni le potiskan z živimi barvami, marveč vsebuje tudi neko kemično sredstvo proti gnitju. Tisto sredstvo pa je menda zdravju škodljivo.

Kupčija in cene južnih limon so občutno padle. Zato je imel občinski odbor v Palermu posebno sejo, ki je sprejela odločen protest proti Genovi. V protestu očitajo Sicilijanci severnjakom, da hočejo samo ščititi svoje blago iz Ligurije in so si zato izmislili pravljico o škodljivih limonah. Boj za limonovo lupino še traja.

Pomoč zasebnim gostilnam

»Kot je zapisalo »Delo« v nekem uvodnem članku, pripravljajo v Sloveniji republiške predpise, ki naj bi pomagali zasebnim gostilnam, katere so doslej zapostavljali v prid družbenega sektorja gostinstva. Prevladalo je spoznanje, da imajo tudi zasebne gostilne važno vlogo v gostinstvu, pod pogojem, da se bodo držale sanitarnih in drugih predpisov.

— * —

V Moskvi je umrl znani slikar Sergej Gerasimov, prvi sekretar zveze sovjetskih umetnikov. Bil je eden glavnih predstavnikov socialističnega realizma in oster nasprotnik modernih smeri.

Kako nujna je prometna vzgoja v šolah, dokazuje dejstvo, da je bilo v zadnjih petih letih ponesrečenih pri prometnih nesrečah v Jugoslaviji 4612 otrok do 14. leta. Od teh jih je bilo 486 ubitih.

ŽENA IN DOM

All znate kupovati?

Avstrijski časopis »Stimme der Frau« je z enajstim vprašanji preizkusil svoje bravke, ali znajo nakupovati. Poglejmo, če bi ista nakupovalna načela veljala tudi pri nas.

1. a) Ko greste nakupovat hrano, ali imate s seboj listek, na katerem so napisane vaše potrebe, ali pa
  - b) kupite kratko in malo tisto, kar se spomnite v trgovini in vam ponudi prodajalec?
2. a) Ali se zanimate za cene sadja in zelenjave in nakupujete tedaj, ko so zaradi prave sezone cene posebno ugodne, ali pa
  - b) vas večkrat zapelje in kupujete zgodnje sadje in sočivje?
3. a) Ali pazite na to, da so higienske razmere v trgovini, kjer nakupujete, odlične,
  - b) ali pa vam je vseeno, če n. pr. živila leže okoli po pulstu?
4. a) Ali veste vse potrebno o kvaliteti posameznih živil in spoznavate posamezne kose mesa, ali pa
  - b) vzamete brez ugovora tisto, kar vam ponudijo?
5. a) Ali reklamirate pokvarjena jajca, slabo dišeče klobase in meso, ali pa
  - b) molčite utrpite izgubo?
6. a) Ali ste dovolj pogumne, da na vprašanje: »Sme biti malo več?« odgovorite: »Ne, hvala, potrebujem samo toliko, kot sem naročila.« ali pa
  - b) dovolite, da vam natehtajo ali namerijo »malo več« tudi v primeru, ko natanko veste, da večje količine ne boste potrebovali?

7. a) Ali kupujete živila »na vago«, tako da lahko nadzorujete težo in jo primerjate s ceno, ali pa
  - b) kupujete blago v zavitkih, čeprav veste, da se le ti ne prodajajo po utežnih enotah, temveč po okrogli ceni?
8. a) Ali poiščete za tedenski ali mesečni nakup trgovine, ki nudijo to ali ono živilo po posebno ugodni ceni, ali pa
  - b) kupujete kratko malo v prvi trgovini, ki vas je zvalila zaradi ugodne cene enega samega živila?
9. a) Ali vam zadošča skromna, higienska embalaža, ali pa
  - b) vam je zelo važno, da je blago lepo pakirano, četudi je zato dražje?
10. a) Ali kupujete samo blago, ki je vidno označeno s ceno, ali pa
  - b) kratko malo tisto, kar vam v trenutku ugaja?
11. a) Ali kupujete posamezna živila, ker vam ustrezajo po kvaliteti, ali pa
  - b) ker jim je priložen kupon, s katerim boste lahko dobile kako darilo?

Za vsak pritriljen odgovor pod črko a) si Avstrijke lahko pripišejo 10 točk, če so odgovorile z b) pa pet točk. Odlične nakupovalke dosežejo 110 ali vsaj 100 točk, tiste, ki so dosegle 80 ali 90 točk, je še mogoče kdaj pa kdaj zavesti k nepremišljenim nakupom, 70 točk kaže nakupovalko, ki je bistveno premalo samozavestna pri nakupih, 50 do 60 točk pa brezglavo nakupovalko, ki se mora bistveno poboljšati. Nedvomno pa terja odlično nakupovanje tudi precej časa.

ZA
NASE
NAJMLAJŠE

7

B
A
R
E
E

Po povesti
O. Curwooda
riše
Miki Muster

37. Bolj ko se je bližal večer, bolj je bil Baree plašen. Zato je še pred mrakom poiskal prenočišče. Izbral si je zavetje pod visoko kamnito steno, kamor je voda nanosila mehko plast peska in mivke. Prehodil je bil dolgo pot in se je od doma oddaljil že osem ali devet milj. Legel je in opazoval beli pesek, ki je segel prav do struge.

38. Ta večer mu je bilo namenjeno le pol ure mirnega počitka. Čez pesek se je namreč prizibal velik črni medved. Baree ni mogel verjeti svojim očem! Da so na svetu tako velika bitja! Doslej je poznal le starše in samo majhne živali: miši, sove, zajce, veverice. Vidre so bile sicer večje od njega, medved pa je bil v primeri z njimi pravi orjak!

39. Medved Wakayoo je tehtal najmanj šest sto funtov, močje še več. Bil je debel in okrogel, dlaka se mu je v mesečini svetila kot črn baržun. Pri hoji je čudno zibal z nizko povešeno glavo. Sredi peščine, komaj deset korakov od Bareeja, se je ustavil. Joj, kako se je Baree bal! Stiskal se je k steni in se tresel kakor v vročici.

40. Poslušal je, kako medved ovohava zrak, videl je odsev zvezd v njegovih rdečkastosivih očeh. Wakayoo se je nemirno obračal. Ko bi ubogi Baree vedel, kaj plaši ogromnega medveda! Vedno bolj razločno mu je v nosnice udarjal duh po volku. Ko so v gozdu zatulili volkovi, se je nerodno obrnil in odhlačal proč. Baree se je oddahnil.

41. Baree si je izbral prenočišče prav pri napajališču gozdnih živali. Zato so ga to noč čakala še nova vznemirjenja. Komaj se je dobro oddahnil od srečanja z medvedom, že se mu je približeval nov šum. Pesek je škripal pod težkimi koraki in kopita so udarjala ob kamenje. Mesečina je obsijala velikega losa z razvejanimi rogovi.

42. Baree je kar izbuljil oči, ko je zagledal to ogromno žival s tako dolgimi nogami, kot da bi hodila po palicah. Za losom je hodila samica in za njo mladič. Ne, to je bilo za Bareeja preveč! Žival, sestavljena samo iz nog! Prestrašeno je zamižal in se še bolj stisnil k steni. Vso noč se je stiskal kot sardela v konzervi in čakal jutra.